

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ У КУРСІ “УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)”

Висновок. Отже, культура сільськогосподарської праці школярів є одним з компонентів змісту трудової підготовки як цілісної соціально-педагогічної системи. Формування їх в учнів сільської школи пов'язане з кожним структурним елементом трудової підготовки і сприяє успішному рішенню її завдань: формування готовності до сільськогосподарської праці як якості особистості; формування громадянина суспільства і працівника, готового до виконання важливих соціально-трудова функцій у нових соціально-економічних умовах: виробничо-виконавської, виробничо-комунікативної, соціально-виробничої.

1. Авраменко О.Б. Формування в учнів культури сільськогосподарської праці. // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: Збірник наукових праць Уманського держав-

ного педагогічного університету імені Павла Тичини / Ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.) та ін. – К.: Міленіум, 2004. – Вип.. 12. – С. 3 – 12.

2. Журавель С.В. Формирование у старшеклассников культуры сельскохозяйственного труда в процессе опытнической работы. Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – К., 1983. – С. 11 – 12.

3. Матушкин С.Е. Теоретические основы формирования культуры технического труда у учащихся восьмилетней школы. Автореф. дис. ... доктора пед. наук. – М., 1971. – С. 28.

4. Милерян Е.А. Психология формирования общетрудовых политехнических умений. – М.: Педагогика, 1973. – 297 с.

5. Сухомлинський В.А. Трудовое воспитание./ Изб. произвед.: в 5 т. – К.: Рад. школа, 1980. – Т.4. – С. 336.

Тетяна Мішеніна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови
Криворізького державного педагогічного університету

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ У КУРСІ “УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)”

Формування творчої особистості інженерів-педагогів з урахуванням теорії інформаційної культури є умовою перспективи виробництва на засадах інтенсивних технологій сучасності. У статті обґрунтовуються засади формування світогляду у виробничій сфері на основі текстоцентричного принципу навчання.

Постановка проблеми. Інформаційна культура інженера-педагога конституюється на базі таких визначальних принципів, як естетика виробництва, етика спілкування людини з довкіллям, гармонійне співвідношення утилітарного й творчого (естетичного) компонентів у процесі технічного освоєння дійсності. Текстоцентричний принцип навчання сприяє підвищенню інформаційної культури, формує світогляд у виробничій сфері з урахуванням тенденцій розвитку сучасного виробництва.

Сучасний період характеризується значними дискусіями навколо нових державно-правових та освітніх явищ, які викликані будівництвом українського суспільства. Суть дискусій полягає в обміні думками про сучасну ситуацію, що підтверджує факт про те, що одним із важелів регулювання суспільних процесів є інформація.

Чисельність інформаційних потоків вимагає їх об'єктивної обробки, оцінки, що обумовлює виз-

начення критеріїв високої інформаційної культури як уміння використовувати інформаційний підхід, аналізувати інформаційну обстановку і робити інформаційні системи ефективними. Чинниками залежності рівня інформаційної культури вчені виділяють такі: інтелект особи, ерудиція, її психічний стан, умови праці та комфортна обстановка, рівень професіоналізму, інформаційний режим [2; 5, 16]. Рівень інформаційної культури особи визначається за такими критеріями: контактування з особами, які глибоко ерудовані, володіють значною кількістю інформації; виявлення інтересу до видів інформації через засоби масової комунікації; ставлення до науково-дослідницької, художньої літератури; сприймання інформаційних потоків [5, 30].

У зв'язку з цим актуальним є питання формування у студентів – майбутніх педагогів – системи знань наукових основ сучасного виробництва, враховуючи етичний та естетичний аспекти взаємодії людини з довкіллям.

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ У КУРСІ “УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)”

Мета дослідження – виокремити шляхи формування творчої особистості майбутніх інженерів-педагогів відповідно до принципів теорії інформаційної культури.

Реалізація мети передбачає розв’язання завдань: з’ясувати стан розробки проблеми у методичному аспекті; охарактеризувати засоби і прийоми формування у студентів знань наукових основ сучасного виробництва з урахуванням принципів інформаційної культури.

Виклад основного матеріалу. У процесі інформаційних відносин відбувається процес піднесення інформаційної культури, створюється підґрунтя для розвитку об’єктивного інформаційного рівня.

Інформаційна культура майбутніх педагогів-інженерів повинна акумулювати в собі прогресивні досягнення культури людства, у її основі повинні бути загальнолюдські моральні цінності, які відображають загальнолюдську необхідність нормативної регуляції поведінки особистості, що вироблені світовою цивілізацією. Загальнолюдські цінності – це духовне надбання людства про певний порядок їхнього способу життя, діяльності та взаємовідносин, що відповідає історично сформованим у суспільстві нормам моралі і права. Моральна культура інженера передбачає високий ступінь володіння системою етичних знань, моральних якостей, принципами та переконаннями у загальнолюдських цінностях. У зв’язку з цим уможливорюється формування прогностичної моделі сучасного виробництва як результат реалізації системи знань наукових основ сучасного виробництва з урахуванням основних віх прогресу моралі, моральних викликів сучасного світу, сутності й концепції прогресу моралі [1; 5].

Розгляд питання передбачає три аспекти. По-перше, поняття про естетику виробництва; по-друге, про етику як вимір спілкування людини із природою на рівні морального об’єкта; по-третє, співвідношення в людині індивідуального й загального – у розглядуваному випадку – виробництва.

На сучасному етапі розвитку виробництва виокремлюється поняття технічної естетики (теорію дизайну) – освоєння світу за законами краси промисловими засобами, теорія проектування, індустріального втілення в матеріалі і соціального буття корисних і красивих речей у їх відношенні до людини та суспільства. На думку дослідників, виробництво, виробниче підприємство має бути красивим, що передбачає органічність поєднання користі, функції і краси будь-якої речі.

Творчими принципами технічної естетики є: широта асоціації і перетворення вихідних об’єктів; творче перетворення співвідноситься із доречні-

стю; організуючі принципи конструктивного простору. Отже, технічна естетика формує вимоги до виробів, що створюються промисловістю, до середовища, у якому ці вироби створюються і використовуються; дає рекомендації щодо створення “технічного пейзажу”, що ґрунтуються на досвіді сучасної науки й техніки.

Естетичне сприйняття не залежить від утилітарної орієнтації, проте воно сформоване всією суспільно-історичною практикою людства, яка ніби накладається на кожне наше суб’єктивне, чисто емоційне ставлення. У реальному процесі буття корисне лише передує і є життєвим фундаментом естетичного [3].

Прогресом моралі є процес становлення людського в людині, формування гуманістичних стосунків між людьми. Обґрунтування тези щодо прогресу в царині моралі передбачає з’ясування основних віх її розвитку, а також порівняльний аналіз моралі різних історичних епох. Серед критеріїв морального прогресу вчені виокремлюють ступінь духовної зрілості особистості, її здатність зробити вселюдські моральні цінності сенсом власного життя, відповідність її ідеалу вільної і рівноправної особистості. Зокрема, духовна зрілість людини вимірюється ступенем усвідомлення необхідності відповідального ставлення людини до природи, коли панівним стало споживацьке ставлення до довкілля.

Охорона природи ґрунтується на принципах екологічної етики: моральне ставлення до природи; аналіз глобальних проблем (охорона ґрунтів, чистота атмосферного повітря і прісної води, захист озонового шару Землі тощо). Унаслідок варварського ставлення людини до природи було знищено тисячі видів тварин і рослин, завдано непоправної шкоди флорі і фауні Землі. Лише під впливом екологічної кризи, реальної загрози загиніти життя на планеті людство схаменулося і визнало свою відповідальність не тільки за стосунки між людьми (загроза світових війн), а й за природу, її охорону, збереження, гуманне до неї ставлення. Йдеться про активізацію громадської думки щодо захисту природи [6, 165 – 166].

Моральний аспект заперечує утилітарний підхід, погляд на природу як засіб для життя людей, ігнорування її самоцінності. Проте лише розуміння необхідності природи мало. Високоморальне ставлення людини до природи, зокрема й неживої, передбачає особливе її розуміння, бачення і переживання.

Особливого значення набуває питання співвідношення індивідуального й соціального (технічного). До структури системи формування в учнів знань наукових основ сучасного вироб-

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ У КУРСІ “УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)”

ництва входять: а) основи наук; б) трудове навчання; в) продуктивна праця. Зміст системи формування у студентів знань наукових основ сучасного виробництва включає: а) засвоєння тенденцій соціально-економічного й науково-технічного прогресу; б) наукові основи пріоритетних галузей виробництва; в) застосування нової техніки. Інтенсивної технології; г) управління виробництвом тощо [4, 116].

Формувати у майбутніх інженерів знання основ сучасного виробництва також означає розвивати гармонію соціально-особистісних рис майбутнього працівника, розвивати пізнавальну і творчу діяльність, що пов'язані з глибоким оволодінням виробництва; дати знання наукових основ із техніки, технології, а також екології, етики й естетики. Дотримання таких орієнтирів дозволяє виховувати педагога-інженера, який орієнтуватиметься в житті не лише на голий прагматизм, вузьку спеціалізацію, що прагне знайти зиск скрізь і в усьому, – особистість творчу, а не простого й байдужого виконавця.

Методично доцільним розв'язанням поставленої проблеми під час викладання курсу “Українська мова (за професійним спрямуванням)” буде застосування принципу текстоцентризму, який передбачає визнання тексту найважливішою одиницею в навчанні мови. Положення, на основі яких може реалізовуватися текстоцентричний принцип, такі:

- текст є засобом пізнання мови як поліфункціонального явища;
- текст виступає засобом долучення учнів до матеріальної та духовної культури нації, її історії, звичаїв і традицій;
- навчання повинно відбуватися також і на основі тексту як одиниці мови, завдяки якій пізнаються мовні явища та засоби, формується система мовних понять;
- текст виступає також і як мовленнєвий витвір, результат використання мови як знаряддя опису реальної дійсності;
- текст є засобом створення ситуацій, на основі яких і здійснюється реальне спілкування.

Реалізація текстоцентричного принципу у світлі розгляданого питання є найефективнішою під час аналізу структурно-семантичних характеристик тексту, визначення теми, цільової установки та характеристики заголовків. Яскравими прикладами тематичних текстових фрагментів можуть бути такі (завдання: розділити на абзаци; підібрати нейтральну тему, тему, яка містить тему й думку; подати цільову установку; продовжити текстовий фрагмент тощо):

I. Вода є основою всього живого. Приміром,

наш організм складається з води на 70 – 80% від своєї маси. Якщо без їжі людина може прожити понад місяць, то без питва загине через кілька днів. Основним критерієм питної води практично в усьому світі є лише її хімічний склад. Традиційні санітарно-гігієнічні аналізи дають змогу визначити наявність чи відсутність шкідливих для людини хімічних сполук. Із цього погляду вода вже досить вивчена, і тут важко сказати щось нове. Але вода – це набагато складніша субстанція, щось унікальне, що має енергію, інформаційну пам'ять та інші властивості, котрі важко розгадати. Феномен інформаційних властивостей води поки що мало вивчений. Досліджено, що молекулярна структура краплин води по-різному реагує на зовнішню інформацію. Приміром, якщо відтворювати класичну музику, кристали набувають правильної симетричної форми, а після “прослуховування” року – розташовуються в хаотичному порядку. Іншими словами, вода – це не просто речовина, а жива матерія, здатна “насичуватися” інформацією і потім “транслявати” її навколишньому світу. Ось, виходить, чому хрест і молитва священика перетворюють звичайну воду на святу, передаючи їй позитивний заряд. Ось чому вода з підземних джерел, захищена від інформації товщами порід, має унікальні корисні властивості., а водопровідна, постійно контактуючи з джерелами забруднень, близька за своєю структурою до “мертвої води”.

II. У всесвітньому балансі за рахунок натурального шовку текстильна промисловість покриває лише один процент своїх потреб. Чому так? Річ в економічній ситуації. Наприклад, натуральний шовк хоча й користується попитом, на вагу золота вже не поціновується. Тузовий шовкопряд потребує надто великих турбот. Чи не завинили тут наука і техніка? Вони приділяють шовківництву надто мало уваги? Ні. Досить. Наука збагатилася перспективними результатами. Зокрема, виведено першокласні породи шовкопрядів: Тбілісурі, Українська-9, Піонерська тощо.

Але зауважимо, що не лише шовк, але й усі інші текстильні матеріали – дари землі. Чому саме землі? Адже в Австралії здавна виробляють тканини з водоростей, викинутих морем на берег. Волокна водорості філоспадекс і довші, і легші, ніж у льону-довгунця. Цю рослину так і називають – морський льон. На Далекому Сході з підводних лук можна щороку одержувати не менше п'ятнадцяти тисяч тонн текстильної сировини. Непогано, правда? (Костюм XX століття).

III. Мова костюма... Колір, фасон, тканина, якість. Нарешті – ціна. Зрозуміло, що це таке.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com